

МАКСІМ БОГДАНОВІЧ.

ВЯНОК.

СПІСОК БЕЛАРУСКІХ КНІГ.

(Кніжкі азначэнныя біс—вышылі і польскім і рускім літэрамі; лічбы азначаюць: першая цифра — нумар аддзелу, апошнія — нумэр чародны у даным аддзелі. Такім парадкам, пры заказах заместа ўсяго выгaloўку кнігі, даволі напісаць нумэр, а калі кніга выдана і такім і сямім літарамі—прыпісаць „рускім“ ді „лацінскім“.

I. Да наўчанья.

	Цэна к.
11 біс Беларускі лемэнтар	6
12 біс Першае чытаньне, Їёткі	6
13 Другое чытаньне, Коласа	25
14 Karotki katechizm	5

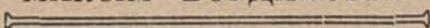
II. Навуковыя даступныя для ўсіх.

21 Гутаркі аб небі і зямлі з рysункамі	15
22 біс Цукер, В. Тройцы	3
23 біс Гутаркі аб гаспадарцы	3
24 біс Як ратаваць уздутую жывёлу	3
25 біс Як бараніца ад халеры	1
26 біс Як рабіць добрые рамовыя вульпі	5
27 біс Зямельная справа у Новай Зэляндіі	3
28 біс Аб гаспадарцы на хутарох і шнурох	5
29 біс Кароткая гісторыя Беларусі—Власта	60
210 Беларусы і іх національнае адраджэнне	5
211 Bl. Andrej Bobola mučynik	5
212 біс Як ужываць штучны навоз	2
213 Pčalina—žywiołka małaja a karyści daje mnoha	30
214 Як баґацеюць чэскіе селяне	10
215 Як выб раць дэпутатоў у Гас. Думу	3
216 На дарозі да новага жыцця. А. Новіны	20
217 Alkahol	2
218 Rady dla matak	3

III. Повесці, апаведанья прозай.

31 Дым, Конопніцкай	4
32 Казкі	6
33 біс Гэдалі, Э. Ожэшко	— 6
34 біс Казка аб вадзе	— 3
35 Архіп і Лявонка. Горкаго	8

МАКСІМ БОГДАНОВІЧ.

Николаю Радзинському

Покутеву

оної автограф.

М. Богданович.

ВЯНОК

кніжка выбраних вершоў.

Бровар. 1914.

ВІЛЬНЯ, ДРУКАРНЯ МАРЦІНА КУТЫ.

1913.

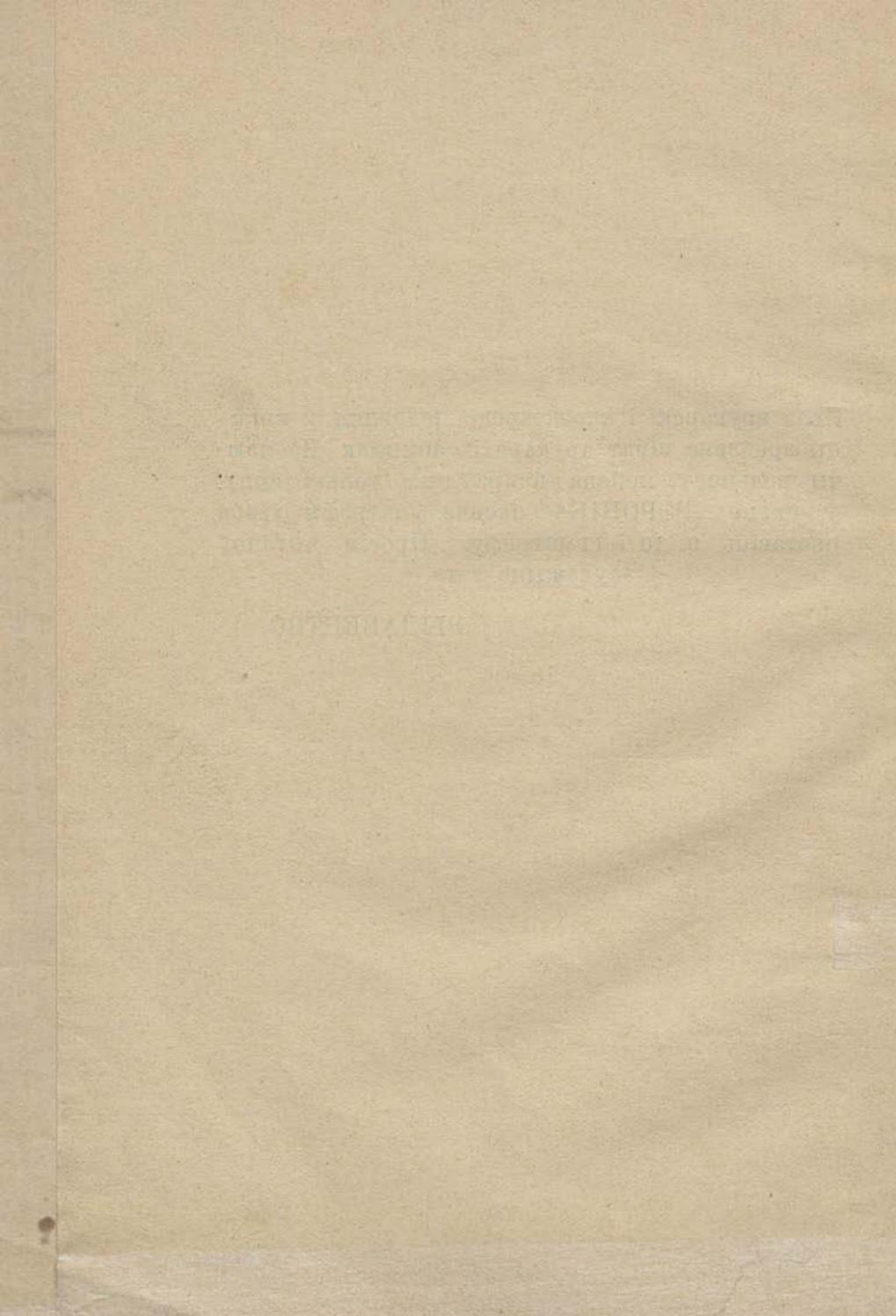
59
6081

BRITISH

UNIVERSITY LIBRARIES

Праз друкарскі і карактарскі недагляд у кніжцы зроблена шмат друкарскіх абмылак. Не маючы вольнага мейсца папраўляем толькі адну: у паэмe „ВЭРОНІКА“ пасля 5 штрафы трэба паставіць 9, 10 і 11 штрафу. Просім чытачоў зауважыць гэта.

ВЫДАВЕЦТВО.

ВЯНОК НА МАГІЛУ
С. А. ПОЛУЯНА († 8
КРАСАВІКА 1910 Г.).

Вы, хто любіце натрапіць
Між страніц старых, пажоўкльх
Кнігі, ўжо даўно забытай,
Блеклы, высахшы лісток, —
Праглядзіце гэты томік:
Засушыў я на паперы
Краскі, съвежыя калісьці,
Думак шчырых і чуцьця.

I

МАЛЮНКІ І СЪПЕВЫ.

Этотъ листокъ, что изсохъ и свалился,
Золотомъ вѣчнымъ горить въ пѣснопѣнніи.

Я. Фетъ

Нізка вершоў „У зачарованным царстві“.

O voi, ch'avete gl'intelletti sani
Mirate la dottrina, che s'asconde
Sotto'l velame degli versi strani.

Dante. Inf. IX.

* * *

Чуеш гул? — Гэта сумны, маркотны лясун
Пачынае няголасна граць:
Пад рукамі яго, разважаючы сум,
Бытцым тысячы, крэпка нацягнутых, струн,
Тонкаствольные сосны звіняць.

I ці трэба казаць, чаму сціхла рэка,
Не шасьцяць у палёх каласы
I аб чым шэпаціць галасок вецерка,
Што зіяе-дрыжыць на лісьцёх лазьняка:
Кроплі сълёз, ці халоднай расы?

1910.

MINASOVA. V., ūoqea vkiH
WATQVA

Былъ въ озерахъ въ лесу. О
бѣзъвѣтъ въ лесу въ туманѣ
былъ лесъ въ туманѣ.

ВОЗЕРА.

Стаяў калісъ тут бор стары
І жыў Лясун у тым бары.
Зрубалі бор, — лясун загінуў.
Во сълед яго ад тэй пары:
Сваё люстэрка ён пакінуў.

Маўляў у іншы съвет вакно
Ляжыць, спакойнае, яно,
Жыцьцё сабою адбівае
І ўсё, што згінуло даўно,
У цёмнай глыбіні хавае.

НАД ВОЗЕРАМ.

Сонцэ щіха скацілося з горкі;
Месяц белы заплаканы съвеціць,
Агледае бахматые зоркі,
Цягне з возера срэбные сеци.

У іх русалкі заблуталі косы, —
Рвуць і слутаюць срэбрные ніці
Ноч плыве над зямлёй, сее росы,
Ноч шапочэ русалкам: „зас্নіце“...

ВАДЗЯНІК.

Сіавусы, згорблены, я залег між цінай,
І гадамі грэюся — сплю на дне рэкі.
Твар травой аблутана, бытцым павучынай,
Засыпаюць грудзі мне жоўтыя пяскі.

Над вадой ля берэга, ціха съпіць асока,
Ды лаза зялёная жаліцца-шуміць,
Хвалі ціха коцяцца і бягуць далёка, —
І усё навокала сном адвечным съпіць.

ЗЬМЯИНЫ ЦАР.

У цёмным небі-- хараводы
Сіневатых зорак,
У цёмным небі съвеціць месяц
Залатым сярпом...
Мы ўжо выйшлі с цесных, душных
Падзямельных норак,
На зімовы ѡёплы вырай
Цягнемся паўзём.

У полі, у лесі нам усюды
Праляглі дарожкі!
Устужкай рушымся між пущы,
На сам перад — я.
Зіхацяць маей кароны
Залатые рожкі,
Цёмным блескам адлівае
Уся луска мая.

Нам ня трэба ні ад чога
Ноччу абароны,—
А спаткаем чэлавека,
Порт разсьцеле ён:
Залаты ражок яму
Я ураню с кароны,
І праз белу палатніну
Дальш мы папаўзём.

ЧАС ВІНЧАНС

аденіцах — юра званим
авце жытвеані
дзюн дріжала юра магічні
хлыну, хлыну, хлыну сялі та

Б У Р А.

Панурая, вялізная жывёла
Па шыры неба ў даль марудна пралывае.
Ўсё сціхла. Але вось паветрэ разсекае
Агністы меч і зіхаціць вясёла.

Удары ён — і грукат пракаціуся;
Мігае грозны меч, удары не змаўкаюць,
І ў ніз халодные бічы крыві съекаюць,
А людзі кажуць: гэта дождж праліуся.

Н

* * *

Ў небі — ля хмары грымотнай — празрыстая,
[лёгкая хмара
Шпарка плыла, і абедзъве чагось чырванелі
[ад жару.
Зліцца жадалі яны зрабіліся-б хмарай магу-
[тнай,
Але даігёка іх вецер разнёс, наляцеўши ня-
[чутна.

| | | |

Дробным дажджом над зямлёй, як сълезамі,
[адна пралілася;
Гулкім раскатам грыматаў другая ў атказ
[азвалася.
І па асобку загінулі хмары бяздолъные тые,
Чуючи ў небі, як вецер над съмерцьцю іх
[радасна вые.

ВОЗЕРА.

У чарцы цёмнай і глыбокай
Плещэ, пеніца віно;
Хмелем съветлым і халодным
Калыхаецца яно.

І хістасцца асока,
І шуміць высокі бор,
А ў душы не замаўкае,
Струн вясёлых перабор.

Оглянись — и міръ вседневный
Многоцвѣтъ и чудесенъ.

А. Фетъ.

Прывет табе, жыцьцё на волі!
Над галавой — дубоў павецъ,
Віднеюць неба, горы, поле
Праз лісцьцяў сець.

Лахмоцьця ценяў на палянах
Схаваўшы золата ляжаць;
Яго слай с пад дзір парваных
Аж зіхацяць.

А к ночы свой чырвоны веер
У небі сонцэ разварне
І разварушены ім вецер
У даль памкне.

Калі жэ паблюднее золак
І цёмнай зробіцца вада
Зазъяе серабром іголак
Зор грамада.

І роўна мілымі зрабіцца
Здалеюць яркі блеск і ценъ,
Той дзень, што мае нарадзіцца,
І знікшы дзень.

* * *

Блішчыць у небі зер пасеў;
У полі — рунь, і ў небі — рунь.
Да рэчкі лецючы, ўзляцеў
Між імі марай белы лунь.

Кажан пранёсся на крылах;
Стракочуць конікі ў траве,
Снуюцца мыши па палях,
Здаецца — ўсё вакол жыве.

Жыцьцё чуваць з усіх старон,
Жыцьцём наноўнены ўвесь мрок.
Ці ж загубіў плывучы сон
С чырвоных макоў свой вянок?

Цёплы вечэр, ціхі вецер, съвежы стог
Улажылі спаць мяне вы на зямлі.
Не ўстае стаўпом пыл съветлы ўздоўж дарог,
У небі месяца праглянуў бледны рог,
У небі ціха зоркі расцьвілі.

Заварожэны вячэрняй цішынай
Я не цямлю, дзе рука, дзе галава;
Бачу я, с прыродай зліўшыся душой,
Як дрыжаць ад ветра зоркі на да мной,
Чую ў цішы, як расьце трава.

* * *

Добрай ночы, зара-зараніца!
Ужо імгла над зямлёю лажыцца,
Чорнай рyzай усё пакрывае,
Пылам зор небасхіл абсевае.
Цішыня агартae мне душу!
Вецярок прыдарожную грушу
Ледзьве чутна варушэ — калышэ,
Міла бомы съмляюцца у цішы,
Ціха срэбрам грукае крыніца.
Добрай ночы, зара-зараніца!

* * *

Ціха па мяккай траве
Сінявокая нач прахадзіла;
Ціха з заснушых палян
Плыў у гару і знікаў,
Бытцым дым сіневаты с кадзіла,
Рэдкі правідны туман;
Неба ўсю глыбь ажывіўшы,
Патроху праз цемнь выглядалі
Зорак дрыжачых вянкі;
Конікі суха зьвінелі;
Шырэй разліваліся хвалі
Цёмнай, лустранай рэкі;
Пала раса; у палёх
Загарэліся пацеркі мілых
Жоўта-чырвоных агнёў...
Час, калі трэба журыща
Душою на съежых магілах
Пуста пранёсшихся днёў.

* * *

Вечэр на захадзе ў попелі тушыць
Кучу чырвоных кавалкоў вугля;
Ціха ўсё; вецер лістка не зварушыць,
Не скалыхнуцца ні траўкай паля;
Цёмные цені даўжэй у лагчыне,
Птушкі прыстаўшай марудней палёт;
Сумна плыве маладзік бледна-сіні
У небі вячэрнім, зялёным, як лёд;
Іскрацца зорак съняжынкі маркотна,
Збожжэ пакрылося шызай расой...
Кіньмо жэ думкі аб долі гаротнай,
Хоць бы на момэнт спачынем душой!

СОМНАМБУЛ.

Месяц выплыў над змрочнай, заснуўшай
[зямлёй

I павёў яго ў цёмную даль за собой

I прывабіў да мглістай, халоднай вады, —
Сэрцэ білося рыбкай у сеци тады.

Але месяц правёў праз рэкі съветлы шлях
I развеяўся з сэрца дрыжачаго жах.

Зіхацела яна — серэбра пуціна,

Увадзіла ў той край, дзе пануе весна.

Доўга, доўга цябе ён чэкаў і шукаў,

Але вось час жаданы нарэшті настаў...

I пайшоў ён па шляху, пайшоў аж да дна:
Агарнула яго цішына, глыбіна.

* * *

Цвѣты осенниe милѣй
Роскошныхъ первенцевъ полей.
А. Пушкинъ.

Плакало лета, зямлю пакідаучы;
Ціха лілісія съязінкі на поле,
Але прыгожаю восеньню яснаю
Там, дзе упалі яны, вырасталі
Кветкі асенныe, цветкі, успаённые
Тугаю, горэм, съязінкамі лета.—
Кветкі асенныe, родные, бледные!
Вырасълі вы, каб ураз жэ і згінуць.
Можэ таму-то душа надарваная
Гэтак любоўна вянок з вас сплетае.

* * *

Дзесь у хмараў жывуць павукі
Што снуюць павучыну дажджа.
Кожны тлусты і мяккі такі,
Скура сылізкая, як у вужа,
Ў целі стыгне халодная кроў,
Злосцьць бязцэльная ў круглых вачах...
Чу! Чуваць шорах ног павукоў
Аплетаючых съцены і дах.

РАЗРЫТАЯ МАГІЛА.

Polatuj nad groby,
Piosenko żałoby.
Żygliński.

Дробны дождж сячэ, ліецца;
Вецер злосна ў хату рвецца,
У полі стогнам аддаецца,
Стукне ў дзъверы і вакно; —
Сэрцэ беднае заб'ецца
І адразу ў ім прачнецца,
І адразу скальхнецца
Усё што згінуло даўно.

Ўспомніць сэрцэ, што любіло,
Успомніць моладасць і сілу,
Ўсё, што знікло і уплыло,
Ўсё успомніць, як у съне, —
Бачу: сэрцэ не забыло,
Што жыцьцё ў ім загубіло...
І разрытаю магілай
Вес сумна на мяне.

* * *

Ноч. Газыніца гарыць, чырване,
І гарбата, астыўшы, стаіць.
За съцяной запевае завея,
Сумна бомамі ў полі зъвініць.
С краю ў край яе гул аддаецца,
І чагось усё думаю я,
Што з няволі зімовой там рвецца
Крэпка скутая сънегам земля:
Грудзі моцные цяжка ўздымае,
Ветрам вее, як дыхаць пачне,
Сънег халодны ў палёх калыхае,
І вось-вось свае путы страхне.

ЗІМОВАЯ ДАРОГА.

Шпарка коні імчацца у полі
Сумна бомы гудзяць пад дугой,
Запеваюць аб долі і волі,
Навеваюць у сэрцы спакой.

Ўюцца зъмейкай срэбрыстай дарожкі,
Брызгі золата ў небі блішчаць,
І маркотные месяца рожкі
Праз марозную мглу зіхацяць.

Поле нікне у срэбным тумане,
Сънег блішчыць, як халодная сталь,
І лятуць мае лёгкіе сані,
Унашуся я ў сінюю даль.

ЗІМОЙ.

Здароў, марозны, звонкі вечэр!
Здароў, скрыпучы, мяккі сънег!
Мяцель ня вее, сціхнуў вецер,
І волен лёгкіх санак бег.

Як мары, белые бярозы
Пад сінявой начной стаяць.
У небі зоркі ад марозу
Пахаладзеўшыя дрыжаць.

Вільготны месяц стуль на поле
Празрысты, съветлы стоўп спусьціу
І рызай срэбнаю раздольле
Сънягоў сінеючых пакрыў.

Ўзрывайце-ж іх санямі, коні!
Зъвіні, вясёлых бомоў медзь!
Вакол лятуць бары і гоні,
Ў грудзях пачала кроў кіпець.

ПЕРАД ПАВОДКАЙ.

Праясьняецца пагода,
Бо вярнулася весна.
Ўсё чакаеш, што прырода
Ўстрэпянецца ада сна.

I пад птушчы крык і гоман,
Даўшы хвалям вольны ход,
Прышадыйме бацька Нёман
На хрыбце магутным лёд.

Зазывіняць жалобна крыгі,
I бурлівая вада
Сънег, размоклы ў час адлігі,
Змые з луга без съледа.

Дык разлійся-жэ раздолъна
Ў чыстым полі і гаю,
I красой паводкі вольнай
Душу выпрастай маю!

* * *

Падыймі у гару сваё вока
І ты будзешь ізноў, як дзіця,
І адыйдуць-адлынуць далёка
Усе трывогі зямнаго жыцьця.

Ціха тучу блакіт закалышэ,
У душы адрасьце пара крыл,—
Узляціць яна ў сіню вышу
І ў струях яе змые свой пыл.

Там ня трэба ні щасльця, ні ласкі,
Там німа ні нуды, ні клапот.
Ты — царэвіч цудоўнае казкі,
Гэта хмара — дыван самалёт!

De la musique avant toute chose.
P. Verlaine.

Па над белым пухам вішняў,
Бытцым сіні аганёк,
Бъёцца, ўёцца шпаркі, лёгкі
Сінякрылы матылёк.

Навакол усё паветрэ
Ў струнах сонца залатых, —
Іон дрыжачымі крыламі
Звоніць ледзьве чутна ў іх.

І ліецца хваляй песня, —
Ціхі, ясны гымн вясньне.
Ці ня сэрцэ напевае,
Навевае яго мне?

Ці ня вецер гэта звонкі
Ў тонкіх зёлках шэпаціць?
Або мо сухі, высокі
Ля рэкі чарот шуміць?
Не паняць таго ніколі,
Не разведаць, не спазнаць:
Не даюць мне думаць зыкі,
Што лецяць, дрыжаць, зьвіняць.
Песня рвецца і ліецца
На раздолъны, вольны съвет.
Але хто яе пачуе? —
Можэ толькі сам паэт.

РОМАНС.

Quand luirà cette étoile, un jour,
La plus belle et la plus lointaine,
Dites-lui qu'elle eut mon amour,
O derniers de la race humaine.

Sully Prudhomme.

Зорка, Вэнэра ўзыўшла над зямлёю
Сьветлые згадкі с собой прывела...
Помніш, калі я спаткаўся с табою,
Зорка Вэнэра ўзыўшла.

З гэтай пары я пачаў угледацца
Ў неба начное і зорку шукаў.
Ціхім каханьнем к табе разгарацца
З гэтай пары я пачаў.

Але разстацца нам час наступае;
Пэўна, ўжо доля такая у нас.
Моцна кахаў я цябе, дарогая,
Але разстацца нам час.

Буду ў далёкім kraю я нудзіцца
Ў сэрцы любоў затаіўши сваю;
Кожную ночку на зорку дзівіцца
Буду ў далёкам kraю.
Глянь іншы раз на яе, у разстаньні
Там з ёй злём мы пагляды свае...
Каб хоць на міг уваскрэсло каханьне,
Глянь іншы раз на яе...

ДОСІ ЎЖО ПРАЦЫ.

Гэй, варушыцеся коні панурье,
Досі ўжо працы, бо сонцэ зайшле!
Ярка-чырвоные, жоўтые, бурье
Боразны ў небі яно правяло.
Хутка ўжо зоркі зірнуць сіневатые,
Месяц пакрые паля палатном...
Досі ўжо! З вамі вярнуся да хаты я
І пазабудуся сном.

Нізка вершоу „Згукі бацькоушчыны“.

* * *

Уся ў сълезах, дзяўчына
Хіліца да тына.
Поруч з ёю пад расою
Зіхаціць шыпшына.

Всцер павевае
І расу страхае
Ой, напэўна і дзяўчына
Лек на сълёзы мае.

Адгадайце-ж, людзі,
Хто страхаць іх будзе
І чаму ён, жоўтадзюбы,
Аж дасюль марудзе?

* * *

Сумна мне, а ў сэрцы смутак ціха запевае:
„Сыцежка ў полі пралегае, траўкай заастае.
Каля сыцежкі пахіліўся явар да каліны,—
Там кахаліся калісъ-то хлопец, і дзяўчына.
Ой, ішла дарога долам, ды ішла і горкай,—
Не схавалася дзяўчына ад тэй долі горкай:—
Бо ляжыць яе дарожка, траўкай заастае;
Сумна глянуць, цяжка бачыць, жаль душу
праймае“.

* * *

Ня кувай ты, шэрая зязюля,
Сумным гукам у бары;
Мо і скажэш, што я жыці буду
Але лепш не гавары.
Бо ня тое съведчыць маё сэрцэ,
Грудзі хворые мае;
Боль у іх мне душу агартае,
Думцы голас падае.
Кажэ, што нядоўга пажыву я,
Што загіну без пары...
Прыляці-ж тады ты на магілу,
Закувай, як у бары.

ЯН І МАЦІ.

Ты стамілася, змарнела, сълёз праліла рэчку.
Што-ж, пастваў прэд абразамі, запаліўши,
съвetchку:

Мо паможэ Яну гэты съвет і пацер слова...
Асьвяціла съвetchка з воску хлопца твар вас-
ковы.

Тае воск і ў ніз ціхутка капелькі сцекаюць,
А ў вачах збалелых Яна сълёзы праступа-
юць.

Съвetchка съвеціць, съвetchка зъяе, свечка дага-
рае,
І ў панурай, цеснай хаці хлопец памірае.
Ой, ня век жэ съвetchцы тонкай зіхацець, га-
рэці.

Дагарыць яна і знікне, як і ўсё на съвеці...

* * *

Сэрцэ ные, сэрцэ кроіца ад болю:
Ой, пайду я с цеснай хаты ў тое поле.
У чыстым полі вецер вее, павевае,—
Ты пакінь мяне, нуда мая немая!
Я тады-б у пеесьні звонкай, салаўінай
Выліў тугу і на вецер буйны кінуў,
І развеяў бы яе ён па раздольлі,
Каб ні ўбачыць мне ніколі ўжо нядолі.

ВЕЧЭР.

Месяц круглы ўстаў на небі,
Блішчыць не высока,
Ўвесь чырвона-жоўты, бытцым
Пугачова вока.
З мілым, задушэўным зыкам
Важкі хрушч летае;
Пра неспачаснае каханье
Нехта запевае.
Голас полем пракаціўся,
У бары аддаўся:
„А дзе-ж тая крынічэнка,
„Што голуб купаўся?“—
І снуюцца сумна ў сэрцы,
Ўюцца адгалоскі
Горкай песні, простай песні
Беларускай вёскі...

Нізка вершоу „Старая Беларусь“

Усё праішло, мінула
Як і не было,
У капцох паснула,
Зельлем зарасло.

Я. Купала.

ЛЕТА ПІСЕЦ.

„Душой стаміўшыся ў жыцьцёвых цяж-
кіх бурах,
Свой век канчаю я у манастырскіх мурах
І пільна леташісь другі ўжо год пішу:
Старанна літэры малые вываджу
І спісваю усё ад слова і да слова
З даўнейшых граматак пра долю Магілёва.
І добрые яго, і кепскіе дзела
Апаведаю тут. Так рупная пчэла
Умее ў соты мёд сабраць і з горкіх кветак.
І бачэннаму мной—я годны веры съведак.
Хай тыле ведаюць, што з'явяцца па нас,
Ўсю праўду пра жыцьцё у наш і пройшлы
час,
Пра войтоў, лаўнікоў, і райцоў і паспольс-
тва,

Пра розных каралёў, і бітвы і пасольства.
Што тут чынілося у даўные гады,
Што думалі, чаго бажалі мы тады,
За што змагаліся, як баранілі веру,—
Хай зъведаюць усё патомкі праз паперу!
Яно забудзеца, умрэ, з вадой сплыве,—
І вось у спомінах устане, ажыве,
Калі знайдуць мае ня хітрае пісаньня,
Пра гэтае жыцьцё, надзеі, справаваньня.
Так морэ— ў Гданску я чуваў—прымчыць
вадой

Бутэльку к берэгу, ablітую смалой,
Ўсю ў дробных ракоўках і ў ціне. Не замала
Яна была ў вадзе і шмат чаго спаткала.
Рыбалкі вылавяць бутэльку, разаб'юць,
І, як трапляеца, быць мо у ёй знайдуць
Ліста. Па звычаю марскому гэтак весьці
Нам, утапаючы, шлюць людзі. Ў моры
гдзесьці

Загінулі яны, і, можэ, соткі год
З тых часоў працяклі, і згінуў іх народ,
І ўсё зъмянілося і ўжо пра іх забылі.
Вы літэры, цяпер нанова ўсё збудзілі!
І людзі зъведаюць аб прадзедах сваіх
Аб горы, радасцях і аб прыгодах іх,
Каму маліліся, чаго яны шукалі,
Дзе на глыбокім дне іх крыюць мора хвалі“.

ПЕРАПІШЧЫК.

На чыстым аркушу, прад вузенъкім вакном,
Прыгожа літэры выводзіць ён пяром,
Ўстаўляючы паміж іх чорнымі радамі
Чырвоную страку; усякімі цьветамі,
Рознакалёрнымі галоўкамі зьвяроў
І птах нявіданных, спляценънем завіткоў
Ен пакрашае скроль—даволі ёсць знароўкі.
Свае шматфарбные застаўкі і канцоўкі,
І загалоўкі ўсё,—німа куды съпяшыць!
Парой ён спыніцца, каб лепі завастрыць
Пяро гусінае, і гляне: съветла сонцэ
Стаўпалі падае праз вузкае ваконцэ
І круціцца у іх прыгожы, лёгкі пыл;
Як сіневаты дым нявідзімых кадзіл,
Рой хмарачэк плыве; шырокімі кругамі
У небі ластаўкі шыбаюць над крыжамі
Як жар гарашчымі; а тут, каля вакна,
Маліноўка пле і стукае жаўна.

І зноў ён схіліцца, застаўку зноў выводзіць
Неяркім серабром; нячутна дзень праходзіць,
Ўжо хутка будзе нач і першая гвезда
Благаславіць канец прыгожага труда.

КНІГА.

Псалтыр, пакрытую няжорсткай, бурай ко-
жай

Я ўзяў і срэбные засыцёжкі адамкнуў,
Перэчытаў рады кірыліцы прыгожай,
І воску з ладанам прыемны пах пачуў.

Вось псальма сълічная: „Як той алеń шукае
Крыніцы чыстай, так шукаю Бога я“.
Як все съвежасцю яе краса жывая!
Як радасна ўсё дальш съпяшыць душа мая!

І бачу я ў канцы няхітраю прыпіску,
Што. „кнігу гэтую, раб Божы, дзяк Гапон
Дзеля души спісаў у месце Воўкавыску
У рок сем тысячы сто восьмы с пачатку дзён“.

СЛУЦКІЕ ТКАЧЫХІ.

Ад родных ніў, ад роднай хаты
У панскі двор дзеля красы
Яны, бяздольные, узяты
Ткаць залатые паясы.
І цягам доўгіе часіны,
Дзяўчыны забыўшы сны,
Свае шырокіе тканіны
На лад пэрсідзкі ткуць яны.
А за съянай съмляецца поле,
Зіе неба з-за вакна—
І думкі мкнуцца мімаволі
Туды, дзе расьцвіла весна,
Дзе блішчэ збожжэ ў яснай далі,
Сінеюць міла васількі,
Халодным срэбрам з'яюць хвалі
Між гор ліючэйся рэкі.
Цямнее край зубчаты бора...

І тчэ, забыўшыся, рука
Заміж пэрсідзкаго узора
Цъяток радзімы васілька.

БЕЗНАДЗЕЙНАСЬЦЬ.

Скарына, доктар лекарскіх навук,
У доўгай опратцы на вежы сочыць зоры.
Яны спрыяюць! Час! З рухавых рук
Скарыны пье адвар пан земскі пісар хворы.
І ўраз пабачыў ён, што ізумруд
У пярсыцёнку залатым на пальцы штось
імгліцца,
Што блеску ў ім німа... І з болем тут
Ен зразумеў, што ўжо к жыццю не вара-
ціцца.

* * *

Ціхі вечэр; знікнула съпякота,
Весялей струіцца між чарота
Рэчка, што ўцекае у ставок;
Ўкруг яго ідзе вярбін вянок
Йшчэ зялёных, съвежых, хоць каравых;
Плесьня каля бярэгой іржавых
Саматканым поясом ідзе
І лілеі расцвілі ў вадзе;
Часам з візгам ластаўка малая
Пранясецца нізка, і чэркае
Крылечкам з разгону гладзь стаўка,
Налякаўшы гэтым матылька.
Часам лін ці окунь успляснуцца
І кругі шырока разыйдуцца;
Часам выпаўзаюць палежаць
Тут вужакі шэрье на гаць,
У канцы каторай млын схіліўся;
Спрахнеў ён, ледзь не разваліўся.
Пачарнела кола і даўно
Мохам цёмным абрасло яно.
Але сённі ходзіць кола млына,
Бо прыйшла да млынара дзяўчына,
Каб мог сукруху с сэрца збыць.
У белай опратцы яна стаіць,
Нахіліла смуглую галоўку
І чуваць, як сэрца праз шнуроўку
Часта б'еца. А стары млынар

Тройчы брызнуў ёй вадой на твар
І, уставіўши на хвалі вочы,
Прыглушоным голасам шапочэ:
„Пакланюсь я табе, царыца,
Чыстая, сцюдзёная вадзіца.
Ты цячэш балотамі, імхамі,
Жоўтымі, сыпучымі пяскамі,
Бэрагі крутые падрываеш,
Дрэвы ды камні падмываеш
І нясеш іх к мору-акіяну.
К выклятаму востраву Буюну.
Там і вецер буйны не гуляе,
Там і сонцэ краснае не зъяе
Там ня блішчэ ясная зараніца.
І прыносиш ты туды, вадзіца,
Важкі сум ад сэрца Кацярыны.
Я навокал абваджу тры тыны,
На замок іх моцна замыкаю,
Ключ у морэ-акіян кідаю.
Як са дна ключу ўжо не падняца.
Так і гэтым словам не мінацца“.

І падносіць млынару дзяўчына
Яек рэшата й палатніну.

* * *

Па ляду, у глухім бары,
Дзе, ля ральлі стаяць тры хаты,
Мужык ідзе,—на съвітцы латы,
А сам няхібкі, хоць стары,

С чупрынай, белаю, як лунь,
І з барадою сънегавою,
Зямлёй прапахшы і сасною,
Ен пільна ўсё глядзіць на рунь.

„А каб ты здох!“ Бач, па расе
Хтось трапіў к збожжу ад крыніцы;
Ды вось і вузкі сълед капытца:
Алені тут былі ў аўсе.

Ўсё знішчуць, падлы, хоць ня сей,—
Не дачэкаеш умалота!
А тут ешчэ цераз балота
Не прабярэшся да людзей.

Снуюцца хмарай камары;
Кішмя-кішаць у зёлках гады;
Падшывам абрасташоць ляды...
Зъядуць, зъядуць людзей бары.

Даўно пачаў „хадзяін“ дбаць,
Каб пушча тут была нанова,
Ды толькі ведае дзед „слова“,
А то дабра бы не зазнаць.

Нізка вершоу „Место“.

Ты — чарователь неустанный,
Ты — слабъючій магнітъ
В. Брюсова.

ЎСТУП.

Зъвярнуў калісь Пэгас на вулкі
С прывольных, палявых дарог, —
І пракаціўся топат гулкі
І іскры сыпнулі с пад ног.

У грудзі кволые запала,
Дачка каменьняў, место мне.
Пачую я тэй іскры жала
І верш аб месьце з сэрца мкне.

* * *

Вулкі Вільні зіяюць і гулка грымяць!
Вір людзкі скрэзь заліў паясы тротуароў,
Блішчаць вокны, ліхтарні ў гары зіхаюць
І гараць аганьком вочы змучэных твароў!

А завернеш ў завулак — ён цесны, крывы;
Цёмны шыбы глухіх, старасьвецкіх будынкаў;
Між каменьнямі-мох і съязблінкі травы,
І на вежы, як круглае вока савы,
Цыфэрблят — пільны съведка мінулых учын-
каў.

Ціша тут. Маўчаліва усталі — і съняць
У небі копулы, брамы, байніцы і шпіцы;
Грук хады адзінокай здалёку чуваць,
Часам мерные ўдары звана задрыжаць
І замоўкнуць, памкнуўшы ад старай званіцы.

Ўспамяні маё сэрцэ, даўнейшыя дні!
Па загаду бурмістра усе, як належэ,
Зачынілі ўжо вокны, загасілі агні...
Варта вулкай прыйшла... І ня съпім мы адны—
Я, ды чорны кажан, што шнурое ля вежы.

У ВІЛЬНІ.
(Соннэт).

Ліхтарняў съвет у сіняй вышыне...
Вітрыны... морэ вывесак... як плямы
Аңноны і плакаты на съцяне.
Кіпіць натоўп на жорсткім вулак дне!
Снуюць хлапцы, суюшчые рэкламы...
Разносчыкі крычаць ля кожнай брамы...
Грук, гоман, гул, —усё ракой імкне.

А дальш — за радам касс, ламбардаў,
бankaў, —
Агні вакзала.. павадка хурманкаў...
Віры людзей... сіпяшчы паравоз...
Зялёны семафор... пакгауз... склады...
Заводаў коміны пад цымой нябёс...
О, горада чароўные прынады!

* * *

За дахамі места памеркла нябёс пазалота;
Паветрэ напоена ціха гусьцеючым мрокам;
Ужо відна, як іскры зълетаюць с трамвай-
наго дрота,
Як зоркі гараша і зрывающа ў небі далёкам.

Музыкі стагнанье ліецца па вулках з буль-
вара;
Гараша і агнём машкару к сабе вабяць
ліхтарні;
У круг тоўстаго шкла яна ўёцца як лёгкая
хмарка.
А к съветлу прабіцца ня можэ і томіцца
марна.

I ўспомініў я час: срэдзь восенай нахму-
рэнай ночы
Музыка зайграла, агні ў вышыне запылалі,
У дыхалі грудзі шырока, съяціліся вочы...
Мы к съветлу ўзляцелі... і шкло ў круг яго
напаткалі.

* * *

На глухіх вулках — ноч глухая,
Ня менш глухі людзкі натоўп.
Дык хто-ж пачуе, як съпевае,
Як стогне тэлеграфны стоўп?

І места, дзе німа прастора
Дзеля прыроды буйных сіл,
Прабіло съцежку мору гора
Палёў, лясоў, капцоў магіл.

Палёў, дзе круціць завіруха,
Ўзыраючы халодны сънег,
Палёў, дзе ўсё бушуе глуха,
Дзе чутны разам стогн і съмех!

І вось той гул мне ў душу ўліўся.
Гудзі, гудзі, дрыжачы дрот!
Ўвесь бледны, млосны прыхіліўся
Я ля ліхтарні да варот.

ЗАВІРУХА.

У бубны дахаў вецер бье,
Грыміць па ім, зъвініць, пяе.
І спеў ліещца ўсё мацней, —
Гулянку справіў пан Падвей.
У бубны дахаў вецер бье,
Грыміць па ім, зъвініць, пяе.
Ўскіпела сънежнае віно
І белай пенай мкне яно.
У бубны дахаў вецер бье,
Грыміць па ім, зъвініць, пяе.
Па вулках веет дзікі хмель,
Гудзіць спъянелая мяцель.
У бубны дахаў вецер бье,
Грыміць па ім, зъвініць, пяе.

* * *

Сеў хлопчык с шклянчакай ля вулічнаго
ганку

І выдувае з мыла пузыры.

Вясёлка гараць яны ў зіяньні ранку,
Ўзлетаючы ў паветрэ да гары.

І заварожэны шматфарбнаю красою,

Са спрытнасцю і хцівасцю ката

Хапае хлопчык іх няжорсткаю рукою,

А застаецца ў ёй—адна слата.

* * *

Ад съпекі пышуць дахі і асфальт,
На вуліцы ўёцца пыл і грукаціць хурманка,
„Каробушку“ пяе дзіячы альт
І надрываецца абрыдлая шарманка.

Хаця бы крышку часу адпачыць!
Мо на бульвар пайсьці, сесьць на далёкай
лаўцы
Здрамнуць, газэту съвежую купіць
І прачытаць усё да імені выдаўцы?

ДЗВЕ СЪМЕРЦІ.

Учора на Мешчанскай вул. д. № 17
атруділася сінільным квасам І. І.
Іванова. Причыны самагубства не
вядомы.

Калі патрыцій съмерць с прыветам спатыкаў
Прабіўшы жылы на руках,
Дрыжэлі съпевы флейт; дзень ясны дагараў,
А праз вакно струёю вецер павеваў
І... мігдаловы горкі пах.

Ты, грозны жэрэбій, учора ўзяты зноў,
На срога съціснутых губах
Ня мгліца люстра гладзь; застыгла ў
жылах крсў;
Скrozь вее цяжкі дым ад спаленых лістоў
І... мігдаловы горкі пах.

Думы.

Съ Израилем пѣвцу одинъ законъ:
Да не творитъ себѣ кумира онъ.
Е. Баратынскій.

De quelque mot profond tuot homme est le disciple

С. Е. ПОЛУЯНУ.

Глянь, як зорка у цемні ляціць
Усіх чаруючи съветлам сваім,
Бытцым зъмей залаты зігаціць
І стухае у небі глухім.
Але ўспомніць ешчэ зорку съвет
Бо у сэрцах гарыць яе сълед.
Так свабодна, так ярка пражыць —
Лепшай долі німа на зямлі.
Усё кругом на мамэнт асьвяціць
І пагаснуць у цёмнай імглі.
Усё зънікае, праходзіць, як дым,
Съветлы-ж сълед будзе вечна жывым.

КАГАНЦУ.

Гэтак часам уходзіць у землю крыніца,
Дзесь у нетрах таёмана бяжыць,
Але мусіць урэшті на волю прабіцца.
Шмат ешчэ па зямлі будзе ліцца — каціцца
І радзімаму краю служыць.

УПАЛІ З ГРУДЗЕЙ ПАНА БОГА...

Упалі з грудзей Пана Бога,
Парваўшыся, пацеркі зор.
Яны раскаціліся ў небі,
Усыпалі сіні прастор
І стуль так маркотна і пільна
На край мой радзімы глядзяць...
Што-ж там яны, ясные, бачуць?
Чаго ўсё дрыжаць і дрыжаць?...

КРАЮ МОЙ РОДНЫ! ЯК ВЫКЛЯТЫ
БОГАМ...

Краю мой родны! Як выкляты Богам —
Столькі ты зносіш нядолі.
Хмары, балоты... Над збожем убогім
Вечер гуляє на волі.

Поруч раскідалісь родные вёскі.
Жалям сцікающца грудзі! —
Бедные хаткі, таполі, бярозкі,
Усюды панурые людзі...

Шмат што зрабілі іх чорные руки,
Вынясьлі моцные съпіны;
Шмат іх прымусілі вышярпець муکі
Пушчы, разлогі, нізіны.

Кінь толькі вокам да гэтаго люду —
Сцісьнецца сэрце ад болю:
Столькі пабачыш ты гора усюды,
Столькі нуды без патолі.

Песьня цяе, як удовіна сына,
Янку, каханье згубіло;
Там дзе панура схілілась каліна,
Беднаго хлопца магіла.

Ў гутарках-казках аб шчасьці, аб згодзе
Сэрцэ навін не пачуе.
Сціснуло горэ дыханъне ў народзе,
Горэ усюды пануе.

Хваляй широкай разліось, як морэ,
Родны наш край заташіло...
Брацьця! Ці зможэм грамадзкае горэ?!.
Брацьця! Ці хваце нам сілы?!

* * *

Халоднай ноччу я ў шырокім, цёмным полі
Каля огнішча лёг і сціхнуў у паусьне.
Агонь усё слабеў... урэшті знік паволі...
І ўраз зрабілося вясёла неяк мне!..
Хай, шэры попел, ты агнішчэ ўсё сабою
Ў нядоўгі час здалеў, як рызаю, пакрыць,—
Я ведаю, што там агонь дрыжыць пад ёю,
Я ведаю, што там чырвоны жар гарыць...
Хай чэрэда гадзін панурых, нудных, шэрых,
Як попел, на душу мне клалася ўвесь час,
Хаваючы сабой агонь гарачы веры,—
Хай не відаць яго... а ўсё-ж ткі ён не згас!

* * *

Кінь вечны плач свой аб старонцы!
Ня ўжо жэ цёмнай ноччу ты
Не бачыш, што глядзіцца сонцэ
Ў листэрка—месяц залаты?
Не згасла сонцэ! Сонцэ гляне,
Усіх падыйме ада сна.
Ен, гэты дзень, ешчэ настане,—
І ачунее старана!
Я пад яе зімовай маскай,—
Пад сънегам,—бачу твар вясны,
І вее верш мой дзіўнай казкай,
І ясны ён, як зорак сны.

* * *

Зрэзаюць галіны таполі адну за адной..
Без скаргі яны на зямлю чэрадою лажацца,
Бо съмерць іх патрэбна, каб дзэрэва новай
вясной
Магло бы хутчэй развівацца.

Таварышы-брацьця! Калі наша родзіна-маць
Ў змаганыні з нядоляй патраціць апошніе
сілы,—
Ці хваце нам духу ў час гэты жыцьцё ёй
атдаць,
Без скаргі ляечы ў магілы?!

Рушымся, брацьця, хутчэй
Ў бой з жыцьцём пакідаючы жах;
Крыкі пужлівых людзей
Не стрымаюць хай бітвы размах...

Проці цячэння вады
Зможэ толькі жывое паплыць,
Хвалі-ж рэкі заўсягды
Тое цягнуць, што скончыло жыць.

* * *

Нашых дзедоў душылі абшары лясоў,
Не давалі ім жыці праўдзівым жыцьцём,
І яны тые пушчы звадзілі агнём,
Іх кругом падпаліўшы з далёкіх канцоў.

І пылалі па нашаму краю лясы,
Покуль сонцэ здалело ўсё ў ім асьвяціць;
І съятлей і прасторней тады стала жыць,
А на попелі буйна ўзрасьлі каласы.

З гэтых дзедоў суворых прыклад нам бы
    ўзяць, —
Не хіліцца з бяды, не пужацца агня,
Бо мы толькі тады дачэкаемо дня,
Калі нас не здалес змаганье злякаць.

* * *

Устань, навальніца, мкні нанова,
Узвый вецер з ёю за адно!
У віхру уляціць палова,
Пакіне чыстае зярио.
Удар, цыклон, удар на морэ,
Цалуй яго ў глухое дно,
Ўсьплясьні ваду—і пэрлаў горы
На берэг выкіне яно.

* * *

Не блішчыць у час змерканья і ў глыбокай цемні очы

Дыямант каштоўны,

Але белым днём красою нам чаруе, вабіць вочы

Блеск яго цудоўны.

Бо калі на гэты камень упадзець праменінья сонца,

Ўраз ён бліснє дзіўна

І вясёлкавые іскры разсыпаць пачне бязконца

Ярка, пераліўна.

Так здаецца ў змроку очы цёмным і народ мой родны,

Бедны і нещасны;

Але, як устане сонцэ, ўраз прачнецца дух народны,

І засьвешціць ясна!

* * *

Напілося сонцэ са крыніц сцюдзёных,
Усьцягнуло ў вышу з іх ваду як пар;
І ўзляцеўши шпарка па праменънях тонкіх
Пар зрабіўся сылічнай чэрадою хмар.

Ўдалъ яны памкнулі і лятуць пад імі
Нівы ды Салоты, поле, бор, лука.
Але што там блішчэ? Ці ня ты, сястрыца,
Ці ня ты ліешся срэбная рэка.

Загрымелі ў хмараў гулка прывітаньня
І далёка буйны вецер іх разнёс.
Рынуліся хмары да рэкі радзімай
І зыліліся з ёю ліўнем кропель-сылёз.

* * *

Ой, чаму я стаў паятам
Ў нашай беднай старане?
Грудзі ныюць, цела вяне,
А спачыць ня можна мне:
Думкі з разуму ліюцца,
Пачуцьцё з душы бяжыць..
Мо за імі кроў палыне
І тады ўжо досі жыць!

* * *

Даўно ўжо целам я хварэю,
І хвор душой,—
І толькі на цябе надзея,
Край родны мой!
У родным краю ёсць крыніца
Жывой вады.
Там толькі я змагу пазбыцца
Сваей нуды.
Калі-ж у ім умру—загіну,—
Не жалюсь я!
Ня будзеш цяжкая ты сыну
Свайму, земля.
Там хоць у гліне, хоць у брудзе,
Там пад зямлёй,
Найдуць мае слабые грудзі
Сабе спакой.

* * *

Калі зваліў дужы Гэркал у пыл Антэя,
Як вецер валіць поўны калос да ральлі,—
Ўыхнула моц у грудзі сына мацер Гэя,
І вось, цвярды як дуб, ешчэ чым перш
сільнэе
Еы напружыўшыся, падняўся ўраз з зямлі.

Паломаны жыцьцём, чэкаючы магілы,
Радзімая земля, прынікнуў я к табе,
І бодрасць ты ўліла ў слабеочые жылы,
Зварушыла маей души дрэмаўшай сілы,
І мейсца ў ёй с тых пор німа ўжо больш
жальбе.

* * *

Бледны, хілы ўсё-ж люблю я
Твой і мудры і кіпучы верш, Анакрэон!
Ен у жылах кроў хвалюе,
Ў ім жыцьцё струёю плещчэ, вее хмелем'ён.

Верш такі,—як дар прыроды—
Вінаграднае, густое, цёмнае віно:
Дні ідуць, праходзяць годы,—
Але ўсё крапчэй, хмальнее робіцца яно.

* * *

...passe sans laisser mème
Son ombre sur le mur.

V. Hugo.

Жывеш ня вечна, чэлавек, —
Перажыві-ж у момэнт век!

Каб хваливалося жыцьцё,
Каб больш разгону ў ім было,
Каб цераз край душы чуцьцё
Не раз, не два пайшло!

Жыві і цэльнасыці шукай,
Аб шыраце духоўнай дбай.

I ў напружэньні паўнаты
Свайго шырокага жыцьця
Бяз болю, ціха зойдзеш ты
У краіну забыцьця.

* * *

Мудрай прамовы
Мёд залацісты,
Поўные соты
Мне да спадобы;

Але ня меней
Сэрцу панадны
Мёд сваім хмелем
Съветлым і тонкім.

* * *

Дзе вы, лясоў, палёў цьвяты?
Вас холад загубіў!
Чаму-ж ён срэбные цьвяты
На гэтым шкле ўзрасьці?

Ім, бледным, мёртвым не збудзіць
Былога пачуцьця,
Як не змагу яго збудзіць
Халодным вершам я.

Калі ў ракавіну цёмную жамчужніцы
Упадзе пясчынка хоць адна,—
Жомчугом патрóху робіцца яна!
Калі ў дух мой западзе і заварушыцца,—
Там кавалак грубаго жыцьця,—
Ў жомчуг звернецца ён сілай пачуцьця!

* * *

Съвеча бліскучая зіяе,
Каб разступілася імгла;
Ў яе агню—краса жывая,—
Яна прыгожа і съветла.

Ў блізі матыль дрыжыць ад болю
Прываблены з імглы агнём,
Ен рынуўся туды бяз волі
І съмерць сваю спаткаў у ём.

Съвеча гарыць. З яе ліецца
За кропляй кропля як раса,
А матылёк ужо ня бьецца:
Табе ахвяра ён, краса!

ПЕСЬНЯРУ.

Ведай, брат малады, што ў грудзях у людзей
Сэрцы цьвёрдые бытцым с каменъня.
Разабьецца аб іх слабы верш заўсягды
Не збудзіўши съятога сумленъня.

Трэба с сталі каваць, гартаваць гібкі верш,
Абраціць яго трэба с цярпеньнем.
Як ударыш ты ім,—ён як звон зазывініць,
Брызнуць іскры с халодных каменънсёў.

Нізка вершоу „Вольные думы“.

Meine Bitterkeit kömmt nur aus den Galläpfeln meiner Dinte, und wenn Gift in mir ist, so ist es doch nur Gegenift.

Heine.

ЎСТУП.

Я думы, ня скутые путамі,
Тут перэд вамі вываджу,
А проці ганенъня кажу:
Хваробы лечуць і атрутамі.

ГУТАРКА С ПАНЕНКАМИ.

„Пабачце! Ластоўка малая
Для птушэнят гняздо зрабіла,
І клапатліва ўкруг летае,—
Аж паглядзець прыемна-міла!“

„Вельмішаноўные паненкі!
Тут ёсць напэўна трохі цуду.
У гняздзечку міленькім і съценкі,
І дно яна зляпіла з бруду“.

* * *

Вы кажэце мне, што душа у паэта,
Калі спараджае ён дзіўные вершы,
Нябесным агнём абагрэта,
І ў час той між люда ён—першы...
Ах, дзякую Вам, дзякую на гэтай прамове;
Душа мая, пэўна, шчасльвай была бы,
Калі-б я ня ведаў, панове,
Што пекна съпеваюць і жабы.

* * *

Вы, панове, пазіраецце далёка,
Ў блеску сонца з вялізарных плеч народных,
Але святло крые шмат чаго ад вока:—
Днём не бачыце Вы зорак пузеводных.

Загляніце же, будзь ласка, Вы у студню:
Ўжо даўно яна счарнела і згнівае,
Але дно яе і ў ночы і ў палудню
У вадзе люстронай зоры адбівае.

К тым, каго жыцьцё заціснуло глыбока
Ўніз, у норы падземельные пад Вамі,
Вы, панове, хоць і бачыце далёка,
Загляніце ў душы—студні са сълезамі.

* * *

Мы доўга плылі ў бурным моры,
І ўраз—жаданная земля!
Вы пэўны путь казалі зоры,
Зарука ў тым,—трэск карабля,
Што сеў на скалы ў змрочным моры.
Прывет жаданная земля!
І безтрывожна бачуць зоры,
Як тонуць людзі с карабля.

* * *

Была калісъ пара: гучэла завіруха
І замела маей мінуўшчыны съяды.
Усціхла ўжо яна... Плывуць у даль гады,
А ўсё ня бьюцца скрыдлы духа:
    Куды цяпер ісці? Куды?

Ў душы гарыць агонь нуды,—пануры, чорны
Ці мне крыніцай сълёз сваіх яго заліць
І плугам цяжкаго мучэння сэрцэ ўзрыць?—
Мо ўзойдуць там надзеі зёрны!..
    Куды-ж ісці і што рабіць?

МНЕ СЪНІЛОСЯ.

Ўсё вышэй і вышэй я на гору ўзбіраўся,
Падыймаўся да сонца, што дае нам цяпло:
Але толькі чым болей да яго набліжаўся,
Тым усё халадней мне і маркотней было.

Заскрыпей сънег сыпучы пад маймі нагамі,
І марозам калючым твар пякло ўсё крапчэй.
І пануры, прыстаўшы ўніз пайшоў я сънегамі,
Сонцэ там хоць і далей, але грэе цяплей!

* * *

Шмат у нашым жыцьці ёсць дарог,
А вядуць яны ўсе да магілы.
І без ясных надзей, без трывог,
Загубіўшы апошніе сілы
Мы сайдзёмся, спаткаемся там
І спытаем сябе: для чаго мы
Па далёкіх і розных пущах
Адзінока йшлі ў край невядомы?
І чаму пасъпешаліся так,
Напружаючы ўсе свае сілы,
Калі ціха паўзушчы чэрвяк
Ўсё ж дагнаў нас ля самай магілы?

Нізка вершоу „Старая Спадчына“

Мы зерна древніе лелеемъ
Мы урожай столѣтій жнемъ.

В. Брюсовъ.

ПЭНТАМЭТРЫ.

Чистые сълёзы з вачэй пакаціліся нізкай
парванай,
Але, упаўши у пыл, брудам зрабіліся там.

* * *

Хіліца к вечэру дзень і даўжэйшымі ро-
бяцца цені;
З болем пад захад жыцьця ўспомніш пра
гэтае ты.

* * *

З нізкаго берэгу дно акіяна вачам не да-
ступна,—
Глуха укрыла яго сіняя цемень вады.
Але ўзбярыся ў гару на вяршыну прыбрэ-
жной страмніны,—
Кожны каменьчык на дне, пэўна, пабачыш
ты стуль.

НЕПАГОДАЮ МАЕВАЙ.

Падаюць вішняў цъяты і разносіць іх вецер
халодны;

Сънегам у чорную гразь падаюць вішняў
цъяты.

Плачце, галіны, лісты! Загубілі вятры цъвет
ваш родны,—

Некчаму болі вам жыць. Плачце, галіны,
лісты!

СОННЭТ.
(Ахвярую А. Погодіну).

Un sonnet sans défaut vaut seul un long poème.
Boileau.

Паміж пяскоў Егіпецкай зямлі,
Над хвалямі сінеючага Ніла
Ўжо колькі тысяч год стаіць магіла:
Ў гаршчку насенъня жменю там знайшлі.
Хоць зернейкі засохшымі былі,
Усё-ж такі жыцьцёвая іх сіла
Збудзілася і буйна ўскаласіла
Парой вясенний збожжэ на ральлі.

Вось сымвол твой, забыты краю родны!
Зварушэны нарэшті дух народны,
Я верую, бязплодна не засыне,
А ўперад рынецца, маўляў крыніца,
Каторая магутна, гучна мкне,
Здалеўшы з глебы на прастор прабіцца.

СОННЭТ.

Ne ris point du sonnet, o eritique moqueur
C. Bob.

На цёмнай гладзі сонных луж балота,
За сънег нябёснай вышыні бялей,
Кругом паўсталі чашэчкі лілей
Між пачарнеўшых корэнънёў чарота.
Ўкруг плесеньня, бруд,—разводзіць гніль съпя-
кота,

А краскі ўсё-ж ня робяцца гразней
Хоць там плыве парою сълізкі зъмей
І ржаўчына ляжыць, як пазалота.
Цяпер давольна топкае багно
Гніль сотні год збіраючи, яно
Смуроднай жыжкаю узгадавала
Цвятоў расістых чистую красу.
Маліся ж, каб з літоўнасьці стрымала
Тут смерць сваю нязвонкую касу.

ТРЫОЛЕТ.

Красавецъ юный трюлетъ.

К. Фофановъ.

Як птушка ў гібкіх трасьніках,
Стралою думка мільганула,
І ўраз жэ знікла, патанула,
Як птушка ў гібкіх трасьніках.
Ды ўсё-ж душа яе пачула
І ўжо пяе ў такіх славах:
„Як птушка ў гібкіх трасьніках,
Стралою думка мільгнула“.

ТРЫОЛЕТ.

Калісь глядзеў на сонцэ я,
Мне сонцэ асьляпіло вочы.
Ды што мне цемень вечнай ночы.
Калісь глядзеў на сонцэ я.
Ніхай усе з мяне рагочуць
Адповедзь вось для іх мая:
Калісь глядзеў на сонцэ я,
Мне сонцэ асьляпіло вочы.

РОНДО.

Узор прыгожы пекных зор
Гарыць у цемні небасхіла:
Вада балот, стаўкоў, азёр
Яго ў глыбі сваей адбіла.
І гымн съпевае жабоў хор
Красе, каторую з'явіла
Гразь луж; напоўніца мгла прастор,
І ўстане з іх гарачы міла
Узор.

І сонцэ дальш, клянуць, што скрыло
Луж зоры днём. І чуе бор,
І чуе поле крэхат хілы,
Ды жаб ня ўчуць вышэй ад гор
Там, дзе чыясь рука зрабіла
Узор.

О К Т А В А.

Як моцны рэактыў, каторы выклікае
Між строк ліста, маўляў нябошчыкоў з магіл,
Рад раныш нявідных слоў,—так цемень за-
лівае

Зялёны, бытцым лёд, халодны небасхіл,
І праз імглу яго патроху праступае
Маленъкіх, мілых зор дрыжашчы, срэбны пыл.
Здароў, радзімые! Мацней, ясьней гарыце
І сэрцу аб красе прыроды гаварыце!

ТЭРЦИНЫ.

Есць чары у забытым, старадаўным;
Прыемна нам сталецаў пыл страхнуць,
Пажыць мінулым—гэткім мудрым, слаўным,—

Быцьцё дзядоў у смутку ўспамянуць.
Мы сквапна цягнемся к старым паэтам,
Каб хоць душой у прошлым патануць.

І вось звярнуўся я к рондо, соннэтам,
І бліснуў ярка верш пануры мой:
Як месяц зіхаціць адбітам съветам

Так вершы з'яюць даўніх форм красой!

ГРАМАДА ЗОРАК „КАРОНА“.

(«Metamorphoses» Овідзія, книжка 8 я, вершы
178—182).

Бог Аппалон з галавы зняў карону і кінуў
у неба.

Ў съветлым паветры яна пралетае; агнямі
малымі

Робяцца ў ёй на ляту ўсе каменьня каш-
тоўные. Ў небі

Быццым карона-жэ між на каленях стая-
чаго Нікса

І паміж Цмока яна, затрымаўшыся, блещчэ
на мейсцы.

С КРЫМСКАГО.

(Пераклад з української мови).

Кажушъ людзі бытцым творучы мужчыну
Бог зрасіў вадою высахшую гліну.
Але чорт падкраўся: выціснуўши воду
Падмешаў ён сълёзы ў нашую прыроду.

Нудзяць нас праз тое цягам смуткі, жалі,
І адзін ратунак каб яны маўчалі: —
Выплакаць іх шчыра, голасна ці ціха,
Каб з сълезамі разам вылілося ліха.

Ох, мне з гэтым лекам ачунияці трудна,
Сълёзаў я ні маю, а ў душы так нудна.
Ужо яна згарэла, а не плачуць вочы,
Ужо самлело сэрдэ, а плакаць ня хочэ.

С ЧЭРНЯЎСКАГО.

(Пераклад з украінської мови).

Ужо зноў не спаткаюцца тыле шляхі,
Якімі ў жыцьцё выходзілі мы зраньня,
Мы ўсе пакляліся, маўляў жаніхі,
Да съмерці ядынае меці каханьне.
А як разыйшліся—пакінулі нас
Заходы і думкі высокіе ўраз:
На іншые съцежкі жыцьцё нас звертае,
Па своему кожны свой век пражывае,
У кожнаго неба і сонцэ свае,
Супольная ж праўды крыніца ня б'е.

З ОЛЕСЯ.

(З украінскаго)

Пекла было тут у тую часіну:
Гром звар'яцеўши стагнаў і равеў,
Білі вакол пяруны без упыну,
Ўвесь небасхіл то пылаў, то чарнеў.
Бура прайшла і людзей я пытаю,—
Што жэ зрабілося з роднага краю?
Пэўна, руіны ў ім бура зрабіла...
Кажуць разбітую ліпу дабіла.
Думка! Калі я цябе выліваю
Ў слова халоднае, ў песнью сваю,
Гэткае-ж пекла ў душы сваей маю,
Паліць яна мне душу ўсю маю.
Што-ж, асцюжэнай словам людзкім,
Ты нарабіла ў краю дарагім?
Можэ разбіла маркотную ліпу
Съмерці прясіўшую ў нуднаму рышу.

АСТРЫ.

У поўначы астры ў саду расцьвілі,
Убраўшіся ў росы, вянкі заплялі,
І сталі ружовага ранку чэкаць,
Ў вясёлку колёраў жыцьцё убіраць.
І марылі астры ў цудоўнаму съне
Аб зёлках шаўкоўных, аб соўнечным дне,
І казачны край падыймаўся з іх сна
Дзе кветы не вянуць, дзе вечна весна...
Так марылі ў шэрую восень яны,
Так марылі астры і ждалі вясны.
А ранак спаткаў іх халодным дажджом,
І вецер стагнаў у саду за кустом.
І ўбачылі астры, што ўкруг іх—турма,
Убачылі астры, што жыць ім—дарма.
І ўмерлі яны. Але тут як на съмех
Паднялося сонца, цалуючы ўсіх.

МАДОННЫ.

ЛІННОДАМ

У ВЕСЦЫ.

Lumen coeli, sancta rosa!

А. Пушкинъ.

Хвалиюць сэрцэ нам дзявочые пастаці
І души мацярэй нас могуць чараваці;
Вышэйшая краса—ў іх зылітнасці жывой!
Артысты-маляры схіляліся прад ёй
Жадаючы зъявіць цераз свае халесьціны
Пачуцьца мацеры у обліку дзяўчыны,
Красы тэй сымвалам, Маць-Дзева, стала Ты—
І глянулі Твае с-пад пензэляў чэрты.
С таёмным трэпетам на іх я пазіраю,
А сэрцэ ўсё імкне да бацькоўскаго краю.
Мінулае сваё прыпамінаю я!
Між цёмных абрэзкоў прайшоўшаго жыцьця
Шукаю сквапна штось трывожнаю душою
І здарэньне адно ўстае перадамною.

* * *

Калісці летняю рабочаю парой
Праз вёску я ішоў. Панураю чаргой

З абох бакоў крывой і вузкай вулкі хаты
Стаялі—шэрые, струхлеўшыя; як латы
Віднеліся ў сьценах съляшыя вокны іх
І аж чарнелася салома стрэх гнілых.
Ўсё руйнавалося, старэло, адмірало
І мала што вакол хоць трохі аздабляла
Вясковую нуду; мак яркіе цвяткі
Рожнакалёрные, як тые матылькі.
У градах высыпаў і цешыў імі душу,
Ды можна йшчэ было там-сям пабачыць
грушу,
Крывую, старую.. вось толькі і ўсяго.
І да таго ж з лядзей ня відна нікаго,—
Яны на полі ўсё; не мелканець спадніца,
Ня пройдзе з вёдрамі па воду маладзіца,
Ня ўгледзіш белую магерку мужыка,
Ў паветры не памкне іржанъне жэрэбка
І песня сумная не паліеца звонка...
Што ж дзіўнаго, калі, раптоўна крык дзя-
цёнка
Пачуўши, дрогнуў я і аглядзеўся. Ах!
Я спудзіў хлопчыка; на руках і нагах
Ен, бедненькі, папоўз па траўцы ля сця-
жынкі
Да нянкі траплячы—так год васьмі дзяю-
чынкі.
І вось, дабраўшися, ў падолак разам з ей
С трывожным голасам уткнуўся ён хутчэй

І як схіляєца ад ветра верх бярозкі,
Дзяўчынка к хлопчыку нагнулася і сълёзкі
Сыціраючы яму, штось пачала казаць,
Каб заспакоіць плач—зусім, як бытцым маць.
І саліваліся ў жывы абрэз ядыны
Той выгляд мацяры ды з аблікам дзяўчыны—
Дзіцячым, цененъкім; і ў гэты час яна,
Здавалося, была аж да краёў паўна
Якойсь шырокаю, радзімаю красою,—
І, помню, я на міг паҳараšeў душою.
А можэ не краса была ў дзяўчынцы той,—
Дзяўчынцы ўпэцканай, і хілай, і худой,—
А штось вышэйшае, што Рафаэль вялікі
Стараўся выявіць праз Маці Божай лікі.

* * *

Страніца лепшая ў штодзённіку жыцьця!
Зноў с ціхай радасцю цябе чытаю я.
Хай шмат чаго с тых гадоў крыніца змыла
У памяці маёй, хай той дзяўчынкі мілай
Ўжо облік губіцца у цёмнай глыбіне,—
Я веру, ў цяжкі час ён гляне на мяне

Вэроніка. (Вершаванае апаведаньне).

„E un pensier del mio саро“
(Яна—выдумка маёй галавы).
(Джіованьні).

Я на душы васковай маю
Жыцьця мінулагао печаць: —
Схачу свой вольны верш пачаць, —
І ўраз пра прошае згадаю;
У даль вядуць мяне съядыні
Да вас, дзіцячые гады.

Ўстае перад маім паглядам
І вулка, веочая сном,
Ціхі, старасьвецкі дом
С цяністым, адзічэлым садам:
Над ім шпакоўніца ў гары,
А ўкруг схіліўся тын стары.

Дом гэты да паноў Забеллаў,
Суседзяў нашых, належалаў;

Я змалку там што дзень гуляў,
З дзяцьмі іх лез на дахі съмела,
Рваў яблыкі, рабіў садом
І крыкам поўніў цэлы дом.

Вясёла ўшлі гулянкі нашы:
Пад шум і гук размах рукі
Ўраз „браў на вынас“ гарадкі,
Быў чутны съмех пры відзе „кашы“,
І кожны стрымываў свой плач,
Калі ўрэзаўся ў плечы мяч.

А вечарком мы выпускалі
Ў паветрэ белых галубоў:
Зрабіўши неколькі кругоў
У вышыню яны шыбалі,
Як чисты сънег кружылі там
І падалі на дахі к нам.

І змалку шчыра палюбіла
Хавацца ў сад стaryя яна,
Дзе веяло дыханье сна
І цішына ў паветры плыла,
І нерухомы быў, спакой
Маўляў у глыбіне марской.

Не калыхнуцца лісьцяў хвалі
Ўсплюснуўши пенаю цвятоў

Паверх чарэшневых кустоў;
Кіпіць шум места дзесь там далі,
А тут і глуха і цямно, —
Не зварухне марское дно.

I забывала Вэроніка
Між зёлак с кніжкай аба ўсём,
А ўзгляне,—сад кіпіць жыцьцём,
Над ёю куст шыпшыны дзікай,
Бруяе блізка сонны шмель
I горка пахне тонкі хмель.

Калі-ж сачыўся бледнаваты
Зор сініх съвет праз небасхіл
I уплетаўся вулак пыл, —
Мы ўсе пеялі калі хаты,
I напаўняў нягучны хор
Маркотнай песніяй сціхшы двор.

Так у гулянках пралетала
Маё дзіцячае жыцьцё,
А поруч ціхае дзіцё
Дачка Забеллаў узрастала.
Яе я мала знаю: яна
Ўсягды была сама, адна.

Жылося цяжка Вэроніцы
(Хай так дзяяўчыну будзем зваць):

Яе памерла рана маць
І не было саўсім сястрыцы
А бацька сэрцэ хоць і меў
Ды прытуліць яе ня ўмеў.

Ізноў страніца за страніцай
Раскрытай кнігі шэлясьціць
Нячутна час кудысь бяжыць,
Раяцца думкі Вэронікі
Усё расьце душа яе
І ў паўнаце красы ўстае.

Калі-ж вясенныя навіны
Зъменялі сад, калі з бяроз
Рваў лісця вецер, а мароз,
Наліўшы ягады рабіны,
Траву губіў, і мы нагой
Ўзрывалі прэлых лісцяў слой.

Калі патроху чырванелі
Чаромха, ліпа, стройны клён,
А гнёзды змрочные варон
Між голаго гальля чарнелі,
І грозны вечера пажар
Пылаў між бура-шызых хмар;

Калі вясенны вецер дзіка
Стагнаў і глуха па начах

Грымеў у наш жалезны дах,—
Тады да лета Вэроніка
Ад нас знікала у інстытут
І не будзіла згадак тут.

А час усё каціўся далі
Хаваючы на дне гадоў
І гарадкі і галубоў,
Мы панямногу падрасталі
А іншы ўжо шчыпаў вусы
І лічыў іх гарой красы.

І толькі ўжо тады я ўгледзіў
Што поруч, як цвяток лясны,
Узрасла ў красе сваей вясны
Дачка самотная суседзяў
І,—помню я,—тады жэ ўперш
З маей душы паліўся верш.

Ен там кіпей струёй жывою
Праз холад мыслі працекаў
І ў цвёрдых формах застываў,
Як воск гарачы пад вадою,
Каторым трэба вам гадаць
Аб чым той вершык меў казаць.

Яж сам скажу ѹшчэ тое толькі
Што к Вэроніцы твор паслаў

I млеў, і ўсё адказ чэкаў.
Аж вось прайшло маруды колькі
Трывожных дзён, а ўсё німа
Ні Вэронікі, ні пісьма.

Калі-ж я неяк з ёй спаткаўся
Загаварыўшы, як у съне,—
Яна зірнула на мяне
І раптам з вуст яе сарваўся
Такі бязвінны, чысты съмех,
Што на яго злавацца,—грэх.

Съмех гэткі маюць толькі дзецы
Ды людзі з яснаю душой;
І ён, як жаваронак той,
Зъвінеў і ўжо каханья сеци
Нячутна нішчыў, як ураз
Сарваўся, дрогнуў і пагас.

Накрыла ясны твар дзявочы
Задумы сумная імгла,
На плечы ручка мне легла,
Спагадліва зірнулі вочы
І даляцеў к майм вушам
Ласкавы шэпт: „Мо прыкра вам?“

Не, зорка, мне было ня прыкра,
Бо бачыла адно душа,—

Як ты съвежа і хараша,
Як рада ты жыцьцю нявольна
Уся пад срэбнаю расой
Са ўстужкай скромнай між касой.

І мела дзеўчэ выгляд маці
Калі тады ка мне яна,
Трывожнай ласкаю паўна,
Схілілася як да дзіцяці
Зіяучы перэдамной
У новай пекнасьці жывой:

У тэй, што з постачьцю дзяўчыны
Зълівала мацеры чэрты.
О, як прыгожы—дзіўны ты
Двойной красы аблік ядны!
Ажыў у ім твой вечны цэль,
Мадонн тварыцель, Рафаэль!

І прэд высокаю красою,
Увесь зачараўаны ёй,
Скланіўся я душой маёй
Натхненнай, радаснай такою,
А ў сэрцы хораша было,—
Там запаліoso цяпло.

Дасюль ешчэ яно пылае;
Здаецца—ўмёрло, але ўраз

Праб'еца зноў і пройшлы час
Прад ім у згадках праступае,
Як пры агню чы цеплаце.

І конь крылаты да Парнаса
Мой дух імчыць тады, каб я
Былое апеваў пасъля.
Ды як знайсьці съяды Пэгаса
На бруку места? Цяжка ўперш!
Спачынъ жэ трохі, верны верш!

З м е с т.

Нізка вершоў „У зачараваным царстві“.

** Чуеш гул?		9
Возера		10
Над возерам		11
Вадзянік		12
Зъміяны цар		13
Бура		14
** У небі ля хмары грымотнай...		15
Возера		16
** Прывет табе жыцьцё на волі...		17
** Блішчыць у небі зор пасеў...		18
** Цёплы вечэр, ціхі вецер..		19
** Добрай ночы зара—зараніца...		20
** Ціха па мяккай траве...		21
** Вечэр на заходзе ў попелі тушыць...		22
Сомнабул		23
** Плакало лето зямлю пакідаючы		24
** Даесь у хмараах жывуць павукі..		25
Разрытая магіла		26
** Ноч. Газніца гарыць, чырванее..		27
Зімовая дорога		28
Зімой		29
Перад паводкай		30
** Падыймі у гару сваё вока		31
** Панад белым пухам вішня ў		32
Романс		33
Досі ўжо працы		34

Нізка вершоў „Згукі Бацькоўшчыны“.

** Уся ў сълезах дзяўчына...		35
Сумна мне...		36
** Не кувай ты шарага зязюля		37
Ян і маці		38

* * Сэрдэ ные...	39
Вечэр.	40
Нізка вершоў „Старая Беларусь“.	
Летапісец.	41
Перацісчык.	43
Кніга.	44
Слуцкіе ткачыхі.	45
Безнадзеянась.	46
* * Ціхі вечэр, знікнула съпякота...	47
* * Па ляду, у глухім боры.	49
Нізка вершоў „Место“.	
Уступ.	50
* * Вулкі Вільні.	51
У Вільні.	52
* * За дахамі места...	53
* * На глухіх вулках--ноч глухая...	54
Завіруха.	55
* * Сеў хлопчык са шклянкай...	56
* * Ад съпекі пышуць дахі і асфальт..	57
Дзьве съмерці.	58
Думы.	
С. Е. Полуяну.	59
Каганцу.	60
Упалі з грудзей Пана Бога...	61
Краю мой родны! Як выкліты Богам.	62
* * Халоднай ноччу я ў широкім, дёймным полі...	64
* * Кінь вечны плач твой аб старонцы...	65
* * Зрэзаюць галіны таполі...	66
* * Рушымся брацьця...	67
* * Нашых дзядоў душылі абшары лясоў...	68
* * Ўстань навальніца	69
* * Не блішчаць у час зъмерканья...	70
* * Напілося сонце са крыніц съюздзёных	71
* * Ой чаму я стаў паэтам...	72
* * Даўно ўжо целам я хварэю...	73
* * Калі зваліў дужы Гэракл...	74

* * * Бледны, хілы ўсё ж люблю я твой і му-	
дры і кіпучы верш..	75
* * Жывель на вечна чэлавек..	76
* * Мудрай прамовы..	77
* * Дзе вы лясоў, палёў цвяты?	78
* * Калі у ракавіну...	79
* * Сьвеча бліскуча зіяе..	80
Песьняру.	81
Нізка вершоў „Вольные думы“.	
Ўступ.	82
Гутарка с паненкамі.	83
* * Вы кажэця мне, што душа у паэта...	84
* * Вы, панове, назіраеца далёка...	85
* * Мы доўга плылі у вольным моры..	86
* * Была калісь пара...	87
Мне сънілося...	88
* * Шмат у нашым жыцьці ёсць дарог...	89
Нізка вершоў «Старая Спадчына».	
Пэнтамэтры.	90
Непагодаю маёвай.	91
Соннэт. (Ахв. А. Пагодіну).	92
Снннэт (На цёмнай гладзі сумных луж).	93
Трыолет (Як птушка).	94
Трыолет (Калісь глядзеў на сонцэ я).	95
Рондо.	96
Октава (Як моцны рэактыў).	97
Тэрціны (Есць рэчы у забытнм).	98
Грамада зорак «Карона».	99
С крымскаго.	100
С Чэрняўскаго.	101
З Олеся.	102
Астры.	103
Мадонны.	
У вёсцы.	107
Вэроніка (Вершавае апаведаньне).	110

Руб. к.

36	У дому лепей—Новіча	—	4
37	Дзядзька Голад,—Віткевіча	—	2
38	„Маладая Беларусь“. Сарня І-я Спыш- так І-шы	—	1
39	„Маладая Беларусь“ спышт. II	—	1
310 біс	Зборнік «Нашай Нівы» № 1	—	15
311 біс	Зборнік «Нашай Нівы» № 2	—	20
312	Амэрыканец—А. Новіча	—	10
313	Бярозка і др.—Ядвігіна III	—	5
314	Беларускіе казкі	—	5
315	Хілбэртава пакута, Амфітэтрова	—	5
316	Алаведаньня, Тараса Гушчы	—	10
317	Abrazki—Zmitroka Biaduli	—	15
318	„Маладая Беларусь“. Сар. I. Спышт. З	—	1
319	Колядная пісанка 1913 г.	—	15

IV. Вершы.

41	Вязанка, Я. Лучыны	—	4
42 біс	Тарас на Парнасе	—	5
43	Дзед Завала, Ядвігіна Ш. (разыш)	—	5
44	Снаапок, зборнік вершоў А. Паўловіча	—	15
45	Адвечная песеньня, образ у XII зъявах Я. Купалы	—	20
46	Песні жальбы, Якуба Коласа	—	30
47	Huślar, zbornik wierszą J Kupały	—	50
48	Кацярына, Т. Шэвчэнкі	—	10
49	Жалейка. Зборнік вершоў Я. Ку- палы	—	50
410	Pan Tadeuš, A. Mickiewiča, pierrek. Marcinkiewiča	—	25
411	Hapon, apowieść Marcinkiewiča	—	15
412	Wieśarnicy, apowieści Marcinkiewiča	—	15
413	Ščeroūskije dažynki, Kupala. Mar- cinkiewiča	—	20
414	Dudka biełaruskaja. M. Baračka	—	15
415	Smyk biełarski S. Reťki	—	20
416	Batrak. Jak Jurka zabahacieū—Jaku- ba Kołasa	—	10
417	Pieśni—Ciški Hartnaho	—	15

Рб. №.

418	Сон на кургане—Янкі Купалы	— 50
419	Су́жук Bielaruskij Haljaša Leťčuka —	30
420	Шляхам жыцьця—Я. Купалы, с пар- трэтам аўтара	1 р. 25
421	Вянок, зборнік верш. М. Богдановіча —	50
422	Apawiedańie i lehiendy wierszam	— —
423	Kantyčka. Без аправы 10 к. у аправе —	15
V. Беларускія тэатральныя творы.		
51	Модны шляхцюк, камэдыя у I дзеі Каганца	— 25
52	У зімовы вечэр. Абра́з Э. Ожэшко —	85
53	Хам. Абра́з Э. Ожэшко	70
54	Сватаныне. Жарцік Чахова	25
55	Мідзьведзь. Жарцік Чахова	30
56	Mіхалка. Камэдыя у Ідзеі Кропіў- ніцкаго	— 35
57	Па рэвізіі. Абра́з у I дзеі Кропіў- ніцкаго	— 35
58	Пашыліся у дурні. Жарцік Кропіў- ніцкаго у З дзеях	— 60
59	Як яны жаніліся. А. Валадзькаго	30
510	„Паўлінка“, кам. у 2 дз. Я. Купалы	— 75
VI Беларускія музыкальныя творы.		
61	Беларускі песьнік з нотамі	— 15
62	Bielarskije pieśni z notami. I časö. A. Hrynievič	— 30
63	Bielarskije pieśni z notami. II časö. A. Hrynievič і A. Ziazinla	— 25
64	Беларускія песьні разложэнныя на 4 гала́сы; адна песьня у 4 гала́сах 10 кап., кожны голас 3 кап.	
65	Чамуж мне ни пець.	
66	65. Ой ляцелі гусі.	
67	66. Дый кудык ты.	
68	Ой пайду я лугам.	
69	68. Ды ўжо сонейка. А хто там ідзе? Я. Купалы, муз. Рогоўскаго	— 10